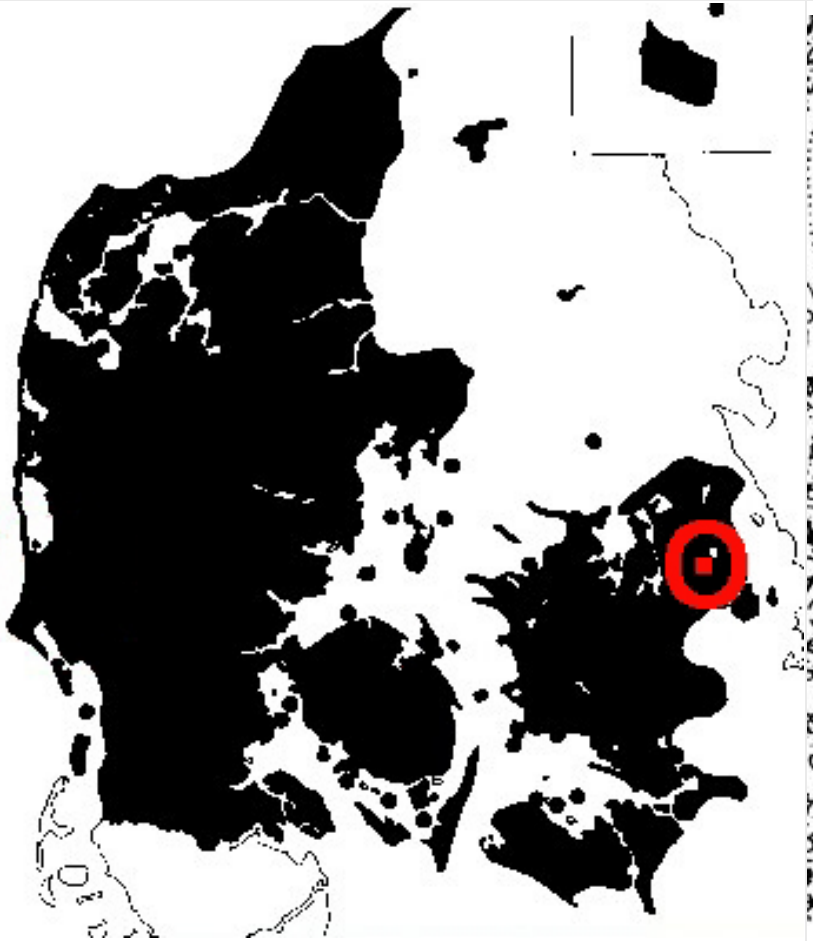
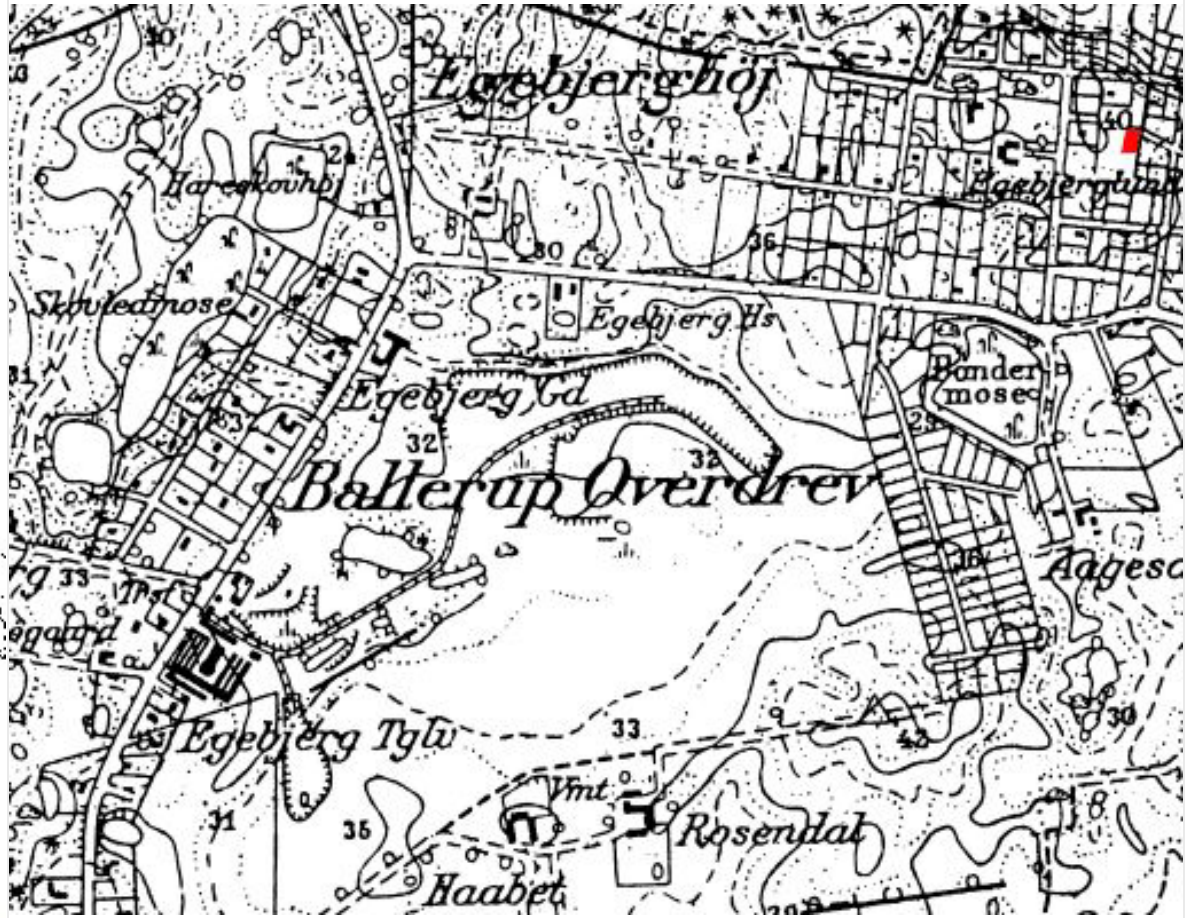
Egebjerg Teglværk

Details

Denne artikel er venligst udlånt og skrevet af Erik V. Pedersen. Billederne er leveret af: John Lundquist og Per W. Johansson.

Indrømmet, -- Egebjerg Teglværk er ikke et verdensfirma, men -- bortset fra, at det er min egns teglværk-- så er det måske et eksempel på et lille, overkommeligt teglværk, som kunne danne inspiration til modeljernbanen. Et par meter model-spor, eet sporskifte og et lille motorlokomotiv (-traktor) og 8-10 tipvogne, ---"så kører det for dig", --som det hedder i en TV2-reklame.

Ved det lille røde felt i øverste højre hjørne bor evp, --jeg kunne næsten have fået tipvognsbane i haven.

Egebjerg Teglværk blev opført i 1904, ca 2 km nord for Ballerup by, ved vejen mod Værløse og Farum.

Her som ved mange andre mindre teglværker brændte man kun sten i ca. tre fjerdedele af året, dvs. ca. april - december. Årsagen var, at undgå, at nystrøgne, stadig våde sten blev frostsprængt på deres hylder i tørreladerne.

Til gengæld lavede man så i sommerens løb en vis "overproduktion, således at man havde tørre sten på hylderne helt hen til december måned, hvor man så standsede ovnen.

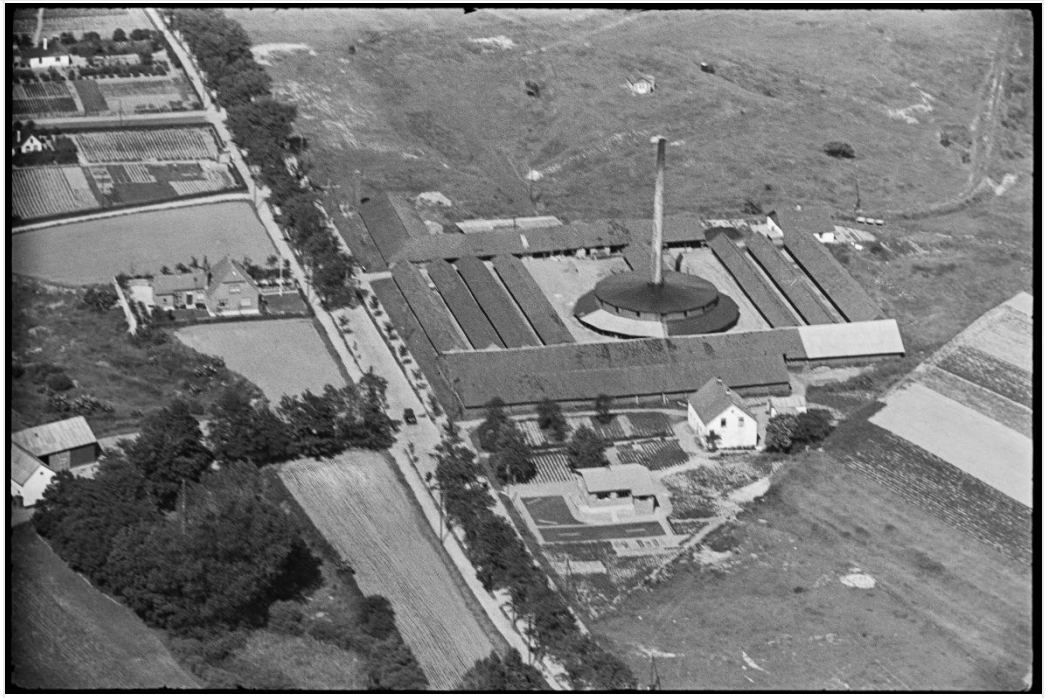
De følgende tre måneder blev så benyttet til reparationer, vedligehold eller ligefrem forbedringer/udvidelser. I årenes løb blev teglværket da også udbygget med mere moderne maskiner, efterhånden som de blev "opfundet".

Små elektrisk drevne transportvogne og et stort elektrisk transportbånd afløste de gamle trillebøre, og efter et "primitivt" tørreanlæg, hvor brændingsrøgen blev ledt gennem nogle rum, hvor de nystrøgne sten stod til tørring, gik man over til en langt mere renlig tørring ved hjælp af et "centralvarmeanlæg". Herved blev man uafhængig af årstiden, og brænding kunne fortsætte hele året.

Egebjerg Teglværk set fra luften, retvendt nord/syd.

Bemærk: Ved gavlen af den nordøstligste bygning (i billedets højre side, ca. 1/3-del nede anes lige fire tomme tipvogne, der har været inde og læsse deres indhold ned i "sumpen".

Skråfoto fra 1936-1938 taget 166 meter syd for Kildesvinget.

Huset der ligger lige syd for Teglværket, eksisterer i dag og ligger på adressen MacDonald Alle 26.

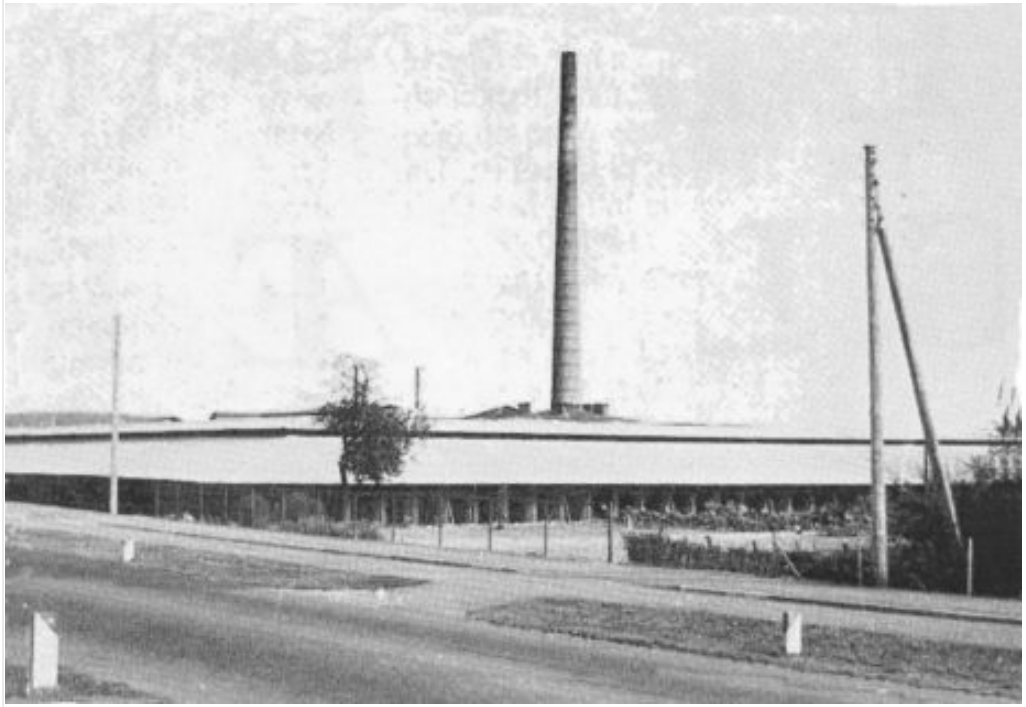
Link til billede i stor opløsning

Lidt længere til højre, lige udenfor billedkanten, var opført et lille hus for fire arbejderfamilier tilknyttet teglværket.

På modsatte side af den skærende vej (Skovvej, Ballerup-Værløse), nøjagtigt overfor "sump-bygningen" ses direktør/bestyrer-boligen.

Både sidstnævnte og arbejderfamilie-huset er stadig bevarede.

Foto: Det Kgl. Bibliotek.

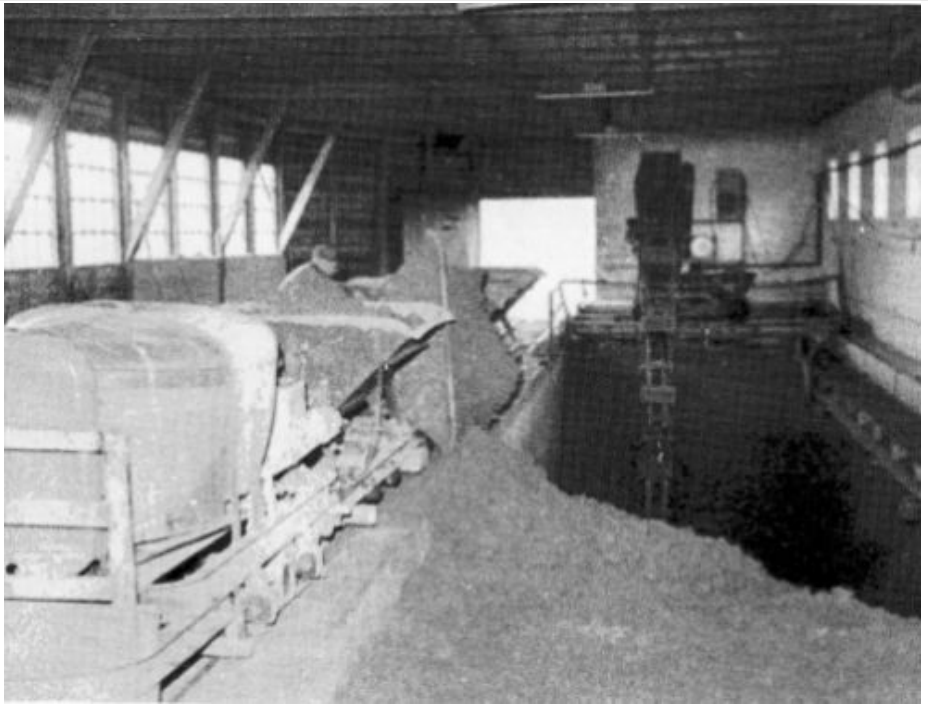
Teglværket set fra Skovvej (Ballerup-Værløse) mod nordøst

Teglværksovnen

"Banen", den sydlige gren, set mod øst. Toget er på vej hjem med læssede vogne, hvis indhold hældes i "sumpen".

"Sumpen"

I værkets første år skete opgravningen af ler med håndkraft og tipvognene blev trukket til værket af heste, men efter 2. verdenskrig fik man en gravemaskine i graven og et lille motorlokomotiv til at klare transporten fra graven til "sumpen". Denne sump var inddelt i to rum, hvori man -skiftevis- havde hhv. den netop ankomne "rå" ler i det ene rum og den nu produktionsklare ler i det andet.

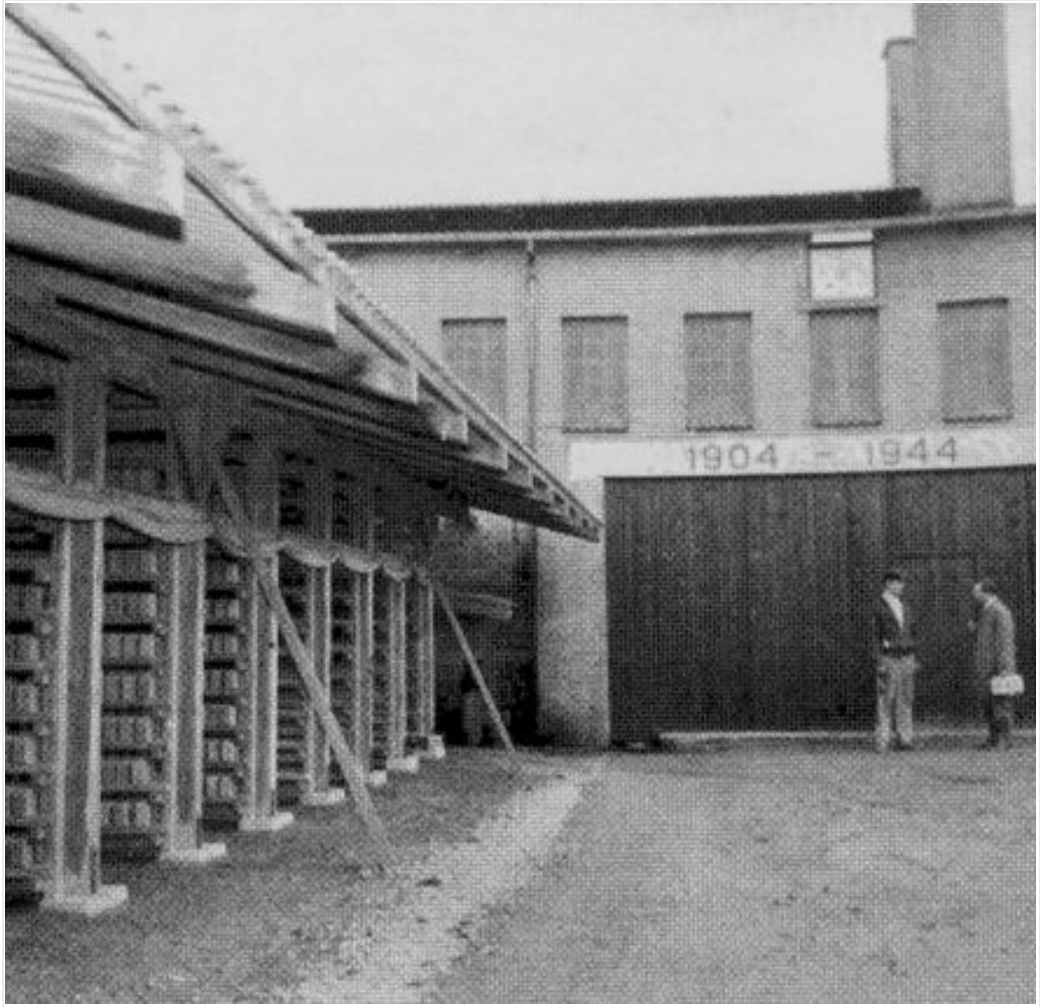
Formålet med "sumpen" var i øvrigt, at man her tilsatte leret en passende mægde vand for at opnå den rette konsistens, medens der samtidig blev æltet og tilsat f. eks. sand, alt afhængig af sammensætningen/kvaliteten af det indbragte ler.

Stenene flyttes pr. "håndkraft".

100 sten er der på en sådan trillebør. Da en sten vejer lige omkring 2,3 kg *), skal der ikke megen hovedregning til at regne ud, at læsset --pr. bør-- er på 230 kg.

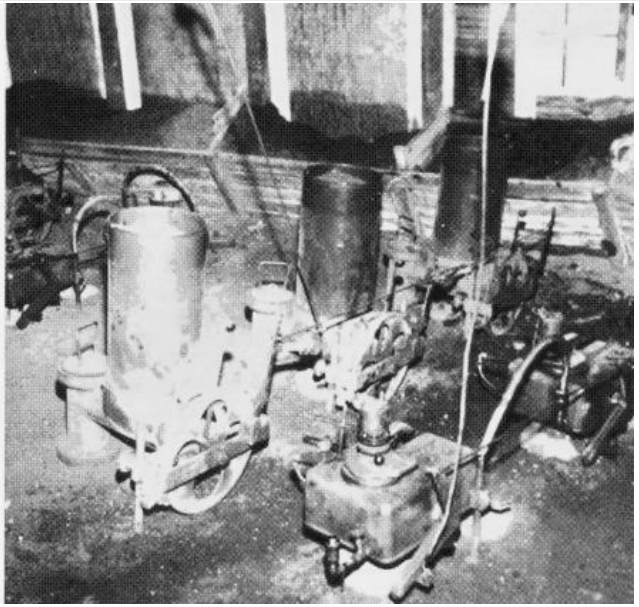
*) Jeg har ikke sten fra Egebjerg Teglværk, men jeg har vejet nogle andre fra forskellige teglværker, og her gennemsnittet blev 2,3 kg/stk.

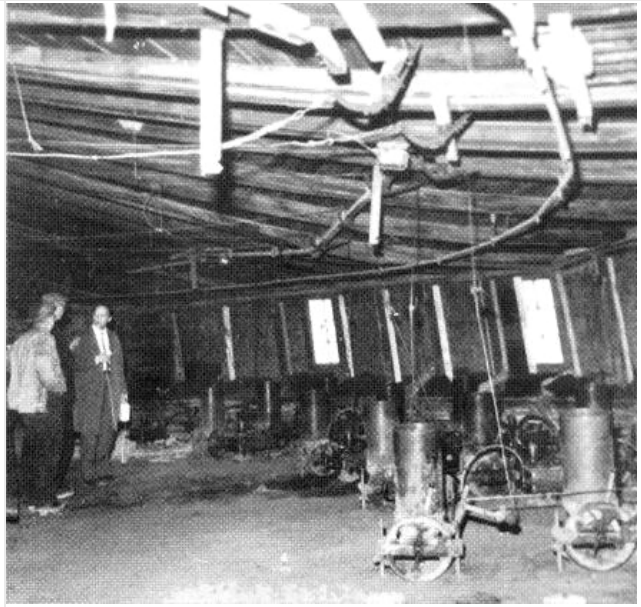

Tørreladerne.

Stables stenene til brænding. Det ser "let ud", men de skal dog stå ret præcist, således at kullene falder ned i ovnrummet netop på det rigtige sted, så alle sten bliver brændt lige meget.

Ringovnen i Egebjerg var 16-kantet med lige så mange porte (inde bag den ydre mur), og dermed fyrrum. Ovenover ovnen, på "loftet" var der såkaldte fyrhuller ned til stenene i ovnrummet, hvorigennem man konstant -med mindre mellemrum- hældte en lille skovl kul ned for at holde en konstant og jævn brænding, ca. 1000 grader.

I 1969 var det slut:

Det var ikke -som ved mange andre teglværker på det tidspunkt- den manglende omsætning, der var årsagen, men skyldtes, at den nære beliggenhed til Ballerup by bragte teglværket i inderzonen, og dermed førte til forhøjede grundskatter. I 1970 blev værket revet ned, og en del af maskinerierne blev overført til samme ejer, Sundgaard Andersen´s andet teglværk Orebo Teglværk ved Dianalund.

Det var hårdt at arbejde på et teglværk. Jeg har fundet en lille film fra Tåstrup teglværk i Filmcentralens arkiv. Klike på dette link for at se filmen. Den er optaget 1940'erne og vser arbejdet på teglværket og gennem processen med at brænde mursten i en ringovn.

Fotografierne på denne side er venligst udlånt fra "Kulturhistorisk Forening for Egebjerg og Omegn"s arkiv.

Kilder/Litteratur

	Egebjerg Teglværk, 1904 - 1969. John Lundquist, Per W. Johansson og EVP. Kulturhistorisk Forening for Egebjerg og Omegn / Ballerup kommune. 1996.

Last Updated: 11 April 2021

Hits: 3671

-

-